

Tredjemanns rett etter forsikringsavtalen

Jørgen Svartebekk

Hovedproblemstilling

- I hvilken utstrekning får en tredjemann rettigheter under forsikringen?
 - Hovedspørsmål:
 - Hvilke *tredjemenn* er tillagt rettigheter?
 - Hvilke *rettigheter*?
 - Hjemmel: lov eller avtale
 - Ulike regelsett
 - Skadeforsikring
 - Personforsikring

Del 1: Skadeforsikring

- Medforsikring
- Skadelidtes vern i ansvarsforsikring

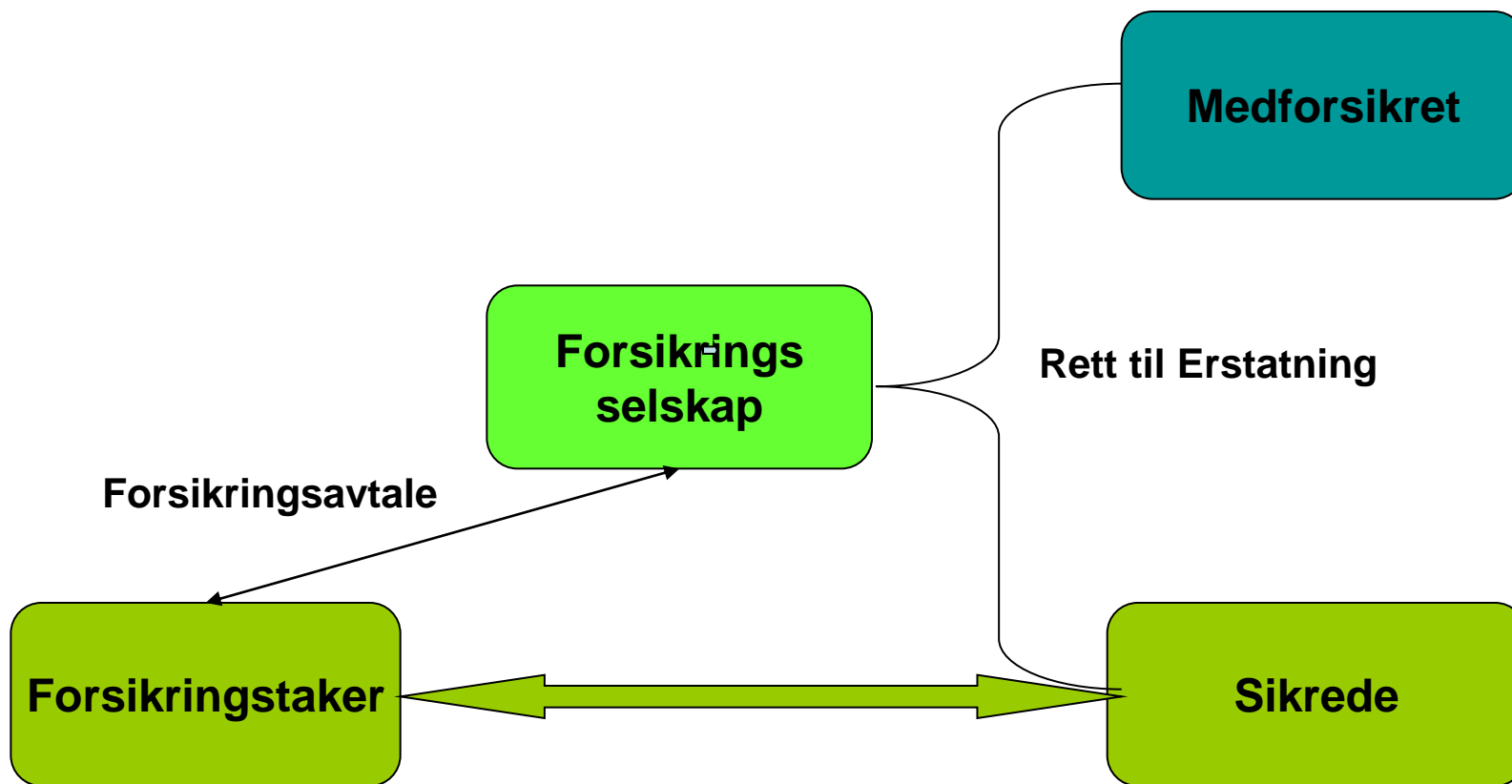
PARTSFORHOLDET I SKADEFORSIKRING

5. Medforsikring – oversikt

- 5.1 Kretsen av medforsikrede
- 5.2 Medforsikredes rettigheter
- 5.3 Gjennomføringen av forsikringsoppgjøret
- 5.4 Indirekte ansvarsdekning
- 5.5 Avtalt medforsikring

Rettigheter for andre tredjemenn

5.1 Kretsen av medforsikrede

Hvilke tredjemenn har stilling som automatisk medforsikrede under en skadeforsikring?

- 5.1.1 Privatforsikring
- 5.1.2 Forsikring av fast eiendom og løsøre
- 5.1.3 Eierskifte
- 5.1.4 Fravikelighet

5.1.1 Privatforsikring, § 7-1(1)

- Anvendelsesområde
 - Kun forbrukerforsikringer
 - Alle forsikringstyper (eks. ansvar, rettshjelp)
- Hvem er MF?
 - Ektefelle
 - Medforsikret også om ektefellene ikke bor sammen
 - Opphør først ved skilsmisse, ikke separasjon
 - Medlem av forsikringstakerens faste husstand
 - Samme faste bolig
 - Felles husholdning

FSN 1622

- Forsikringstakerens kamerat blir frastjålet sykkel sin.
Husstandsmedlem?
 - Har bodd sammen i et par år og i denne perioden har kameraten hatt samme adresse som forsikringstakeren i folkeregisteret.
 - Deler stue, kjøkken, bad, innbo og løsøre, og matutgifter og andre løpende utgifter. Begge utførte renhold.
- FSN: Ja (dissens)

5.1.2 Forsikring av fast eiendom og løsøre, § 7-1(2) og (3)

- Anvendelsesområde
 - HR: MF omfatter kun tingsskadedekningen
 - Men andre løsninger kan følge av en tolking av vilkårene
- Hvem er MF?
 - Eiere
 - Panthavere og innehavere av andre sikkerhetsretter
- Krav til tinglysning/registrering
- Fast eiendom, registrerbart løsøre, driftstilbehør og varelager
- Særlig om løsørebegrepet
- Praksis

Praksis I

FSN 1919:

- Flere søsken eide en landbrukseiendom sammen. Tvist mellom sameierne og en leietaker.
- Var sameierne medforsikret ved rettshjelpsdekningen under landbruksforsikringen leietakeren hadde tegnet og betalt?
- FSN: Nei

FSN 4837:

- Sikrede oppdaget mangler etter kjøp av leilighet. Krevde dekning av utgifter til juridisk bistand under boligsameiets bygningsforsikring. Tolking av forsikringsvilkårene.
- Gjaldt sameierens medforsikring i den kombinerte forsikringen også rettshjelpsdekningen?
- FSN: Ja, basert på avtaletolking (dissens)

Praksis II

FSN 2353:

- Hyttebrann der forsikringstakerens far ble dømt til fengsel for å ha fått noen til å starte brannen. Faren var reell eier, mens sønnen var proformaeier.
- Gjelder forsikringen for proformaeier?
- FSN: Nei.

FSN 3365:

- En diamantring sikrede hadde mottatt som håndpant for et lån til eieren ble stjålet under et innbrudd. Det forelå ingen skriftlig avtale mellom sikrede og eieren.
- Var ringen omfattet av sikredes forsikring?
- FSN: Nei. Forsikringen dekker bare skade på ting som sikrede eier eller har risikoen for etter lov eller skiftlig avtale. Ved håndpant har eieren risikoen for innbrudd etter pantel. § 1-8.

5.1.3 Eierskifte, § 7-2

- HR: Ny eier blir medforsikret ved eierskifte
- Anvendelsesområde
 - Alle forsikringstyper
 - Fast eiendom og løsøre av alle slag
 - Særlig regel i avhl. § 2-4(3)
 - Rt. 2003 s. 1300
- Ikke krav om tinglysning/registrering
- Unntak:
 - Ny eier mister statusen hvis han selv har tegnet egen forsikring
 - Husdyrforsikring

Rt. 2003 s. 1300

- Ny eiers stilling ved salg av fast eiendom, § 7-2. Det preseptoriske vernets start- og opphørstidspunkt
- Kjøp av enebolig og verkstedbygning 2.12.99 med overtagelse 1.2.00. Selger forpliktet seg til å fullverdiforsikre. Verkstedbygningen gikk tapt i brann 21.1.00 (før overtakelse). Kjøper bygger opp igjen
- Var den nye eieren medforsikret, med rett til å få utbetalt gjenoppføringsutgiftene?
- HR: Ja (enstemmig)
- Men: Dissens mht. begrunnelse (3-2)

5.1.4 Kan reglene fravikes?

- HR: Ja, § 7-1(4) og § 7-2(1)1
- Unntak: Eierskifte, § 7-2(1)3

5.2 Medforsikredes rettigheter

5.2.1 Mens forsikringen løper

5.2.2 Ved forsikringstilfellets inntreden

5.2.1 Mens forsikringsforholdet løper

- Vernebehov
- Beskyttelse mot endring, oppsigelse eller annet bortfall, § 7-4(1)
 - Hvem: MF i fast eiendom og løsøre, § 7-1(2) og (3)
 - Omfang: Krav på særskilt varsel med en måneds frist
- Varslingsplikt med hjemmel i avtale

FSN 3394

- Skade på kran som en bank leaset til et kranfirma. Kranfirmaet hadde tegnet forsikring med banken som medforsikret.
- Selskapet hevdet at forsikringen var opphørt pga manglende premiebetaling. Banken motsatte seg dette. De hadde blitt varslet om opphør, men fikk deretter forelagt kvitteringer for betalt premiekraav fra forsikringstakeren. Kvitteringen viste seg bare å gjelde korttidspremie for en tidligere forsikringsperiode, og selskapet hadde ikke satt forsikringen i kraft med fremtidig virkning, slik de hadde gjort ved tidligere mislighold fra forsikringstakerens side.
- Hadde selskapet overholdt sin varslingsplikt overfor banken?
- FSN: Ja. (Banken hadde stolt på kvitteringen uten å undersøke om forsikringen igjen var trådt i kraft.)

5.2.2 Ved forsikringstilfellets inntreden

- Retten til forsikringserstatningen
 - Ikke uttrykkelig regulert i FAL, men klart forutsatt at medforsikrede har rett til erstatningen
 - Selskapets forpliktelser endres ikke
 - Konkurransforhold
 - Behov for regler om fordeling og fortrinnsrett (prioritet)
 - Det underliggende rettsforholdet er normalt avgjørende
 - Konkurransforholdet påvirker ikke selskapets rettsstilling

5.2.2 Ved forsikringstilfellets inntreden

- Retten til forsikringserstatningen (forts.)
 - Omfordelingsspørsmål
 - Prioritetsspørsmål (når tilhører den forsikrede interessen medforsikrede)
 - panthavere
 - Fordelingsspørsmål (utilstrekkelig forsikringssum)
 - Krav om rettsvern for at MF skal ha et direktekrav mot selskapet?
 - HR: Nei
 - Unntak:
 - FAL § 7-1 (2) og (3)

5.2.2 Ved forsikringstilfellets inntreden

- Medforsikredes innsigelsesvern, § 7-3
 - HR: Absolutt og preseptorisk innsigelsesvern
 - Gjelder i forhold til opplysnings- og omsorgspliktene i kap. 4 og § 8-1, ikke forsikringens objektive dekningsfelt.
 - Gjelder handlinger mv. fra forsikringstakeren, andre medforsikrede og ved identifikasjon

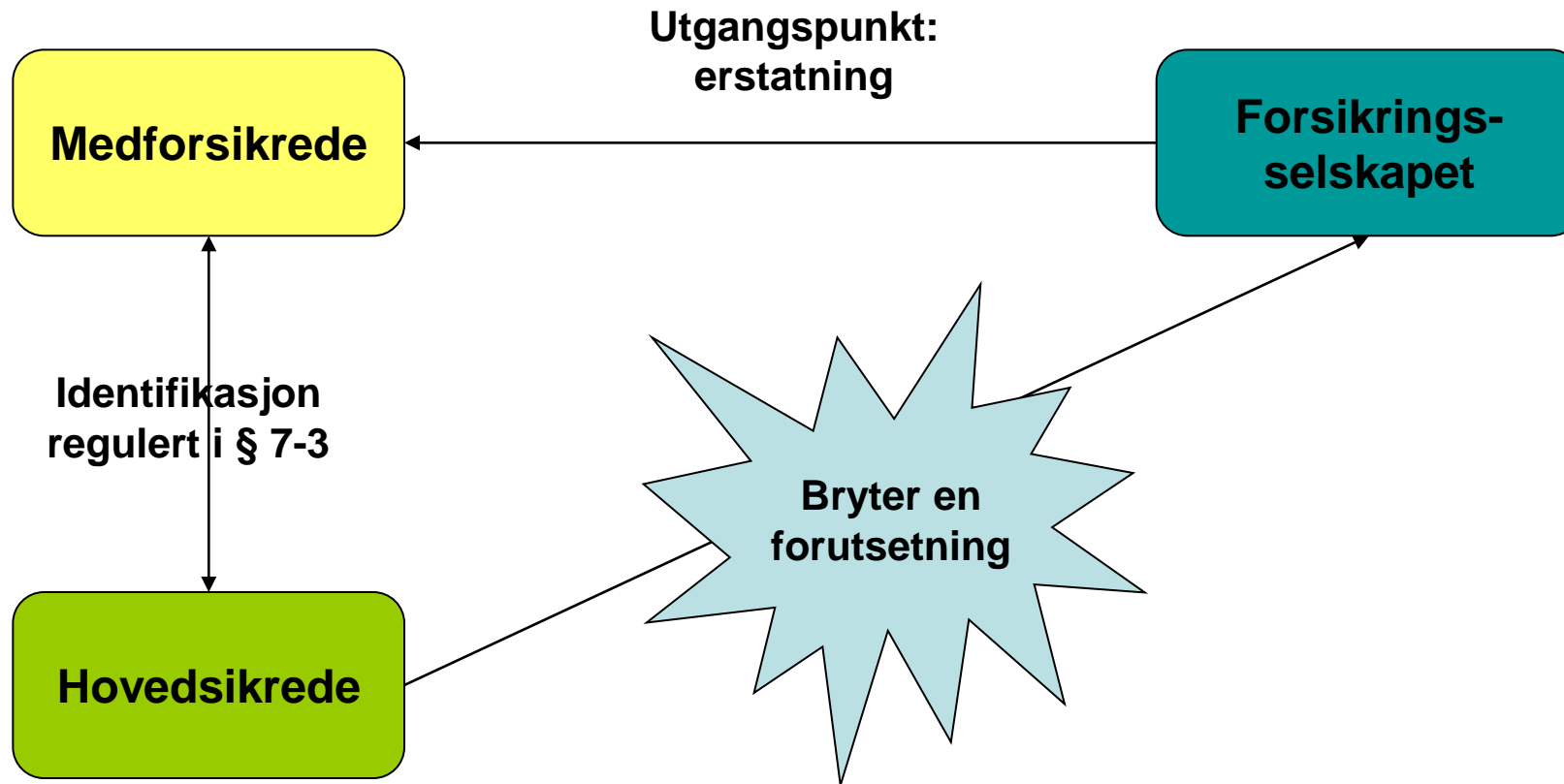
5.2.2 Ved forsikringstilfellets inntreden

- Medforsikredes innsigelsesvern (forts.)
 - Unntak:
 - Ektefelle og husstandsmedlem, § 7-3(2) jf. § 4-11(2)
 - Ektefelleidentifikasjon
 - "Ansvarlig for forsikringsgjenstanden" – identifikasjon
 - Løsøreforsikring, jf. § 7-3(3)
 - Avtalt medforsikring, jf. § 7-5

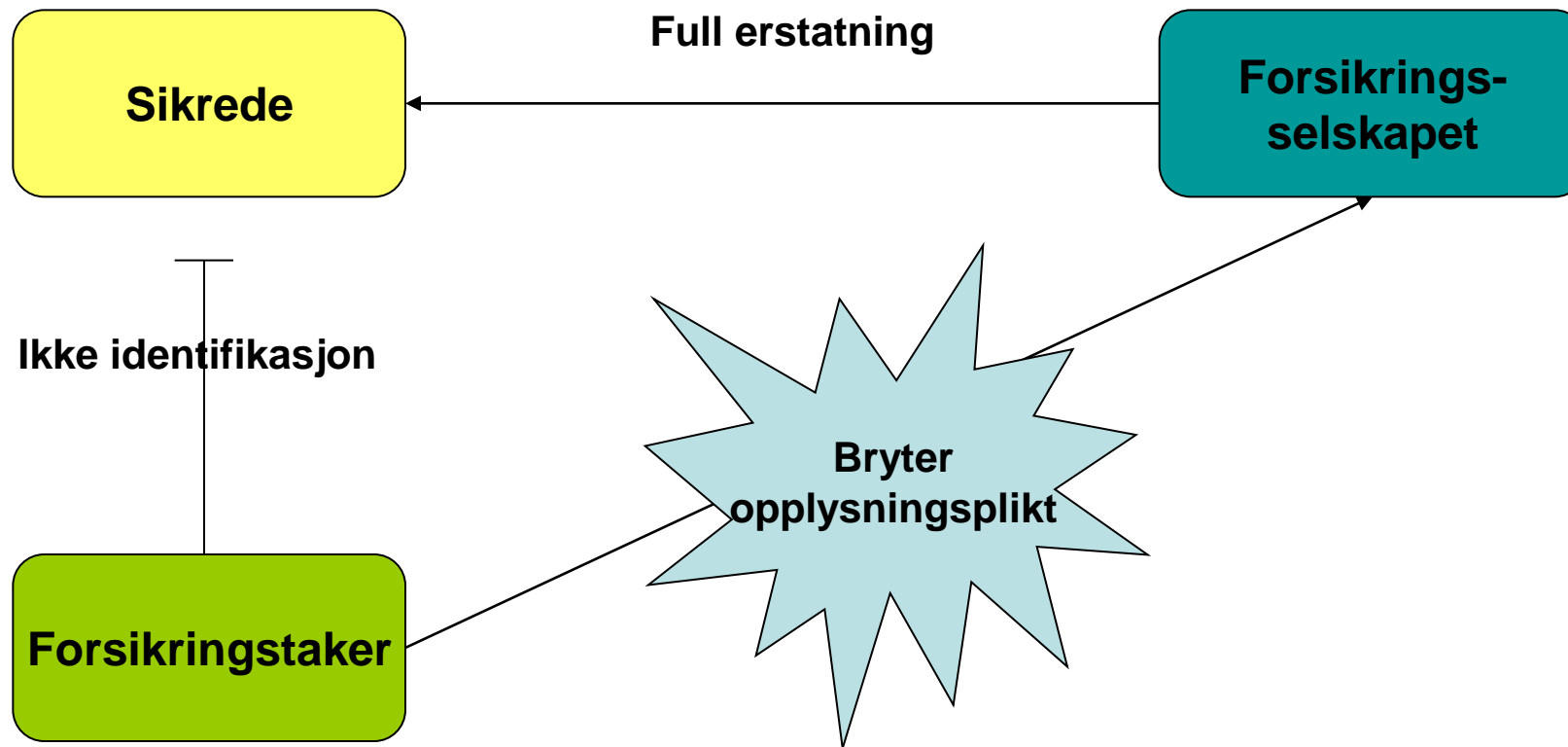
RG 2006 s 1025 (Borgarting)

- Uttrykket «ansvarlig for» som er benyttet i vilkårenes pkt 4.4.1., må etter lagmannsrettens syn langt på vei forstås på samme måte som [forsikringsavtaleloven § 4-11](#) annet ledd litra a.
- I [NOU 1987:24](#) er det på side 102 gitt følgende bemerkninger til bestemmelsen:
- *Annet ledd, bokstav (a)* tilsvarer en identifikasjonsklausul som er vanlig i motorvognforsikringen, men den er utvidet til å omfatte også fartøyer, fly og husdyr. At en person «med sikredes samtykke er ansvarlig for forsikringsgjenstanden» betyr at sikrede bevisst har overlatt ham en omfattende og relativ varig rådighet. Et vanlig, kortvarig brukslån omfattes ikke av bestemmelsen, og heller ikke en mer permanent bruksadgang utløser identifikasjon dersom sikrede står for forvaltningen av forsikringsgjenstanden. ...
- Dette er også lagt til grunn av Avkortningsnemnda, se blant annet [AKN-1700](#) og [AKN-1701](#) (2000). Lagmannsretten viser også til Hans Kenneth Viga: Identifikasjon i skadeforsikring, Norsk forsikringsjuridisk forenings publikasjoner nr 78, 2001, som inneholder omtale av blant annet rettspraksis og nemndspraksis, særlig side 44 flg.
- Etter lagmannsretten syn må loven - og derved vilkårene i forsikringspolisen - i lys av disse bemerkninger forstås slik at det kreves en mer omfattende forvaltning av forsikringsgjenstanden for at det skal bli tale om identifikasjon enn det som har vært tilfelle i saken her.

IDENTIFIKASJONSPROBLEMER:

IDENTIFIKASJONSPROBLEMER:

5.3 Gjennomføringen av forsikringsoppgjøret

- HR: Medforsikrede etter § 7-1 (2) og (3) skal ha kontroll med oppgjør og utbetaling, jf. § 7-4(2)
- Unntak:
 - Skaden er utbedret
 - FT har stilt betryggende sikkerhet for utbedring
 - Innbetaling i bank
 - Ektefelle/husstandsmedlem og ny eier dersom disse har meldt seg til selskapet, jf. (3)
- Selskapets motregningsrett, § 8-3(2)
- Frister, §§ 8-5 og 8-6

5.4 Indirekte ansvarsdekning

- Medforsikringen virker som en indirekte ansvarsdekning: Ikke regulert i FAL
 - Regressbeskyttelse
 - S kan ikke gjøre regresskrav gjeldende mot MF der forsikringstilfellet skyldes ansvarsbetingende forhold fra MFs side og S har dekket FTs/andre MFs krav
 - Klart forutsatt i forarbeidene
 - Ansvarsdekning
 - MF skadevolder kan kreve dekning av S for ansvar som følge av at skadelidt har holdt seg til han stedet for S
 - Begrensning: Ikke beskyttet mot regress der han har overtrådt omsorgspliktene i kap 4

5.5 Avtalt medforsikring

- MF kan hjemles direkte i forsikringsavtalen mellom S og FT
- Avtale om status og eventuelt om rettigheter
- FALs regulering av rettigheter er subsidiær, jf. § 7-5